

Schönbergs ongehoorde klanken

De eerste keer dat zangeres, harpiste en theatermaakster Ekaterina Levental 'Pierrot Lunaire' van Schönberg hoorde, vergeet ze nooit mee. „Het is zo een ontregelend stuk, zo anders dan de muziek die ik tot dan toe gehoord had. Het was alsof ik een nieuwe wereld binnenstapte.” Ook haar partner, vormgever en regisseur Chris Koolmees, wist niet wat hij meemaakte bij zijn kennismaking met het stuk: „Ik hoorde een vreemdsoortige verzameling klanken.”

„Baanbrekende muziek”, vindt Levental het in 1912 geschreven werk. „Schönberg neemt er afscheid van de normen en waarden van de westerse muziek. Harmonie, melodie en structuur laat hij los. Hij vraagt de zangeres niet te zingen maar te spreken. Het stuk is oorspronkelijk voor een actrice geschreven. Het zoekt de grens op tussen zingen en niet-zingen. Voor mij als zangeres is dat een enorme uitdaging. Je moet je eigen perceptie van zingen loslaten en op zoek gaan naar iets nieuws om te kunnen communiceren.”

Expressionistische films

Voor Koolmees viel het kwartje toen hij op zoek ging naar beelden bij deze muziek. Daarbij stuitte hij op expressionistische films uit die tijd. „Ik herkende iets in de pianomuziek bij die films. Die is simpelweg op het effect van de klank geschreven.”

Koolmees ziet in de 21 liederen over de maanzieke Pierrot Lunaire een moderne persiflage op de romantiek. „Voor mij is Pierrot het maanmeisje dat ons een spiegel voorhoudt. Wij kijken naar de maan

met onze dromen en verlangens. Maar hoe kijkt de maan naar ons terug? Die licht zich kapot om ons romantische dwepen. Er zit veel humor in het stuk.”

Voor Levental en Koolmees is 'Pierrot Lunaire' uitgegroeid tot een gezamenlijk levenswerk.

Heilig stuk muziek

Het project bracht hen in 2012 samen en heeft hen sindsdien niet meer losgelaten. „We willen het stuk voor een breed publiek invoelbaar maken, ook voor mensen die niet zo snel in een concertzaal komen. Aan de fantastische muziek hebben we verschillende lagen toegevoegd. Zo zit er voor iedereen iets in. We onderzoeken hoe ver je kunt gaan met een heilig stuk muziek. Dit stuk geeft heel veel ruimte. We doen best gekke dingen op zoek naar expressie, maar we hebben de grens nog steeds niet bereikt.”

Zoekend naar een geschikte vorm kwam Koolmees uit bij een interactieve installatie. „Ekaterina bestuurt met haar bewegingen het beeld. Ik werk met een kinect camera, zo'n apparaat waarmee je bijvoorbeeld op de computer kunt tennissen. Ik heb daar speciale software voor gemaakt die licht surrealistische beeldelementen oplevert.”

Nieuwe technologie

Moderne techniek en de beeldentaal van de expressionistische films vormen zo een nieuwe, theatrale werkelijkheid. Met een knipoog naar de nieuwe technologie noemen ze hun performance 'Pierrot Lunaire 2.0'.

In Haarlem speelt Levental de voorstelling voor het eerst samen met vijf musici van het New European Ensemble. Eerder trok ze in een solo performance door Nederland met een in Japan opgenomen geluidsband. Van een vol plein in Heerlen tot in een klein zaaltje in Friesland, overal waren de reacties enthousiast. Koolmees: „De mensen waren 'flabbergasted': alsof we drie kwartier in Berlijn zijn geweest.”

Pierrot Lunaire
FOTO GITTA OVER-
MAAT

'Zijn muziek verdient een breed publiek'

Winand van de Kamp

